

Ime Momčila Tapavice, u poslednje vreme čuje se češće nego ranije. Uzrok tome je podatak objavljen na web sajtu Međunarodnog olimpijskog odbora kojim je zvanično potvrđeno treće mesto i bronzana medalja Novosađanina Momčila Tapavice na Prvim olimpijskim igrama modernog doba, održanim od 5.-14. aprila 1896.godine. Iako je olimpijsko odličje osvojio za reprezentaciju Mađarske (po izvoru Međunarodnog olimpijskog komiteta), ITF – Međunarodna teniska federacija ga je evidentirala kao jugoslovenskog sportistu, tenisera i osvajača bronzane olimpijske medalje. Na Prvim olimpijskim igrama, Srbija zvanično nije imala svoje predstavnike, ali je svirana srpska himna i srpska zastava se vijorila na olimpijskom stadionu u čast posete kralja Aleksandra Obrenovića, jedinog stranog šefa države koji je, uz domaćina, grčkog kralja Đorđa Prvog, prisustvovao ovom sportskom događaju. U pratnji kralja Aleksandra bio je i major Živojin Mišić, budući vojvoda iz oslobodilačkih ratova (1912-1918). Trebalo je da prođe skoro sto godina od početka novog ciklusa olimpijskih nadmetanja da se obelodane rezultati prema kojima Ugarska dobija još jedno odličje, a Srbija „novog“ heroja iz XIX veka. Momčilo Tapavica je rođen u Nadalju 14. oktobra 1872. godine. Posle završene gimnazije u Novom Sadu, kao stipendista Matice srpske, 1891, godine upisao je studije arhitekture i građevinarstva na Visokoj tehničkoj školi u Budimpešti. Izuzetno jake telesne građe, izdvajao se među svojim vršnjacima snagom, brzinom i spretnošću u raznorodnim sportskim disciplinama. Dobri sportski rezultati, osim popularnosti, doneli su mu mogućnost da učestvuje na Olimpijskim igrama u Atini 1896.godine kao deo sedmočlanog tima Ugarske reprezentacije. Bio je prijavljen za više disciplina: u atletici (u bacanju kugle postizao je vrhunske rezultate i tu se od njega najviše očekivalo), u rvanju, dizanju tegova (sa jednom i dve ruke) i u tenisu. Konačnim rezultatima na Prvim olimpijskim igrama Momčilo Tapavica nije mogao da bude zadovoljan. Sve je krenulo nizbrdo kada je precenivši svoju snagu, u dizanju tegova podigao teg sa dve ruke od 80kg da bi se potom predomislio i isti pokušao da podigne sa jednom rukom. To razmetanje snage koštalo ga je povrede ramenog mišića i osvajanja poslednjeg, šestog mesta u dizanju tegova sa dve ruke. Zbog povrede odustao je od dizanja tegova sa jednom rukom i od atletskih takmičenja. Dan kasnije pojavio se sa bandažiranim desnim ramenom na rvačkom takmičenju grčko-rimskim stilom i zauzeo peto mesto, ispavši u prvoj rundi. Jedinu medalju osvojio je u tenisu podelivši je sa Grkom Konstantinosom Paspatisom, zahvaljujući sretnoj okolnosti što su se teniski mečevi odigrali pre njegove povrede. (izvor: Great Olympianss – biographies). Bez namere da se umanjí značaj postignutih rezultata i osvojene medalje, napred navedeni podaci govore o nekom drugom vremenu i nekom drugom shvatanju sporta nego što je današnje. Pokušaj francuskog barona Pjera de Kubertena da se u vreme liberalnog kapitalizma ožive antičke iluzije, naišao je na nepoverenje i rezervisanost. Kao ilustracija tome neka posluži broj sportista, učesnika Prvih igara. Ukupno se takmičilo 245 sportista iz četrnaest zemalja: po jedan iz Australije, Egipta, Italije, Švedske; po tri iz Austrije, Danske, Švajcarske i Turske; sedam takmičara iz Ugarske, ukupno deset iz Velike Britanije i Irske; trinaest iz Francuske; četrnaest iz USA; devetnaest iz Nemačke i sto šezdeset i šest sportista iz zemlje domaćina. Pobednici su, umesto zlatnih dobijali srebrne medalje, diplome i krune od maslinovog venca; drugoplasirani diplome i lovorove krune; trećeplasirani samo medalje od bakra, za uspomenu.

Sportisti, pioniri modernog olimpizma bili su puki amateri koji su svoje sportske rezultate postizali isključivo na osnovu talenta..

Po završetku Olimpijskih igara, Tapavica se više nikada nije aktivno bavio sportom. Rekreativno je nastavio da se bavi atletikom, gimnastikom i veslanjem. Dugo godina bio je član veslačkog kluba „Danubius“ iz Novog Sada.

Po završetku studija kraće vreme radio je u Budimpešti a onda se vratio u Novi Sad. Povratak u Novi Sad nije prošao bez problema. Kako je Tapavica bio liberal, a vlast u Novom Sadu su imali radikali Jaše Tomića, bilo mu je uskraćeno niz projekata. Jedan od njih je bio obnova Saborne crkve u Novom Sadu za koju je izradio plan ali je na kraju bio usvojen plan arhitekta iz Budimpešte, Mihalja Harminca.

Prilikom izgradnje zadužbine baronice Eufemije Jović u Bečeju, došlo je do otvorenog sukoba i dvoboja sa advokatom Brankom Ilićem i fizičkim obračunom sa Jašom Tomićem.

Godine 1908. se oženio i na poziv kralja Nikole I otišao je u Crnu Goru gde je projektovao i izgradio više objekata. Na Cetinju je gradio zgradu Nemačke ambasade i Državne banke Crne Gore, u Herceg Novom hotel „Boku“ (koji je 1979. godine stradao u zemljotresu), te porodičnu kuću, letnjikovac u Bijeloj, u kojoj je kasnije bio smešten Dom za nezbrinutu decu.

Godine 1912. Veliki i Mali dvorac Stratomirovića u Kulpinu promenio je vlasnika. Novi gazda, Lazar Dunderski angažovao ga je na rekonstrukciji i obnovi Velikog dvorca. Intervencije izvršene na dvorcu od strane arhitekta Momčila Tapavice odredile su izgled zdanja kakav ima i danas. Pred Prvi svetski rat fond Marije Trandafil, velike novosadske dobrotvorke, kojim je rukovodila Matica srpska, finansirao je izgradnju „Siročadskog doma Marije Trandafil“, koji je u stilu klasicizma po projektu Momčila Tapavice, izgrađen 1913.godine. Reprezentativna zgrada trebala je da otelotvori uzvišenu ideju novosadske dobrotvorke da podigne ustanovu za siromašnu decu i decu bez roditelja, ali po principu internata koji su, u to vreme, postojali širom Evrope. Mali broj pitomaca i izbijanje Prvog svetskog rata onemogućio je rad ovakve ustanove, te je nekoliko godina u zgradi bila smeštena vojska. U to zdanje 1928. uselila se Matica srpska, i postala simbol sedišta srpske kulture.

Za vreme Prvog svetskog rata Tapavica je prvo emigrirao u Austro-Ugarsku, a potom se preko Rima i Lozane obreo u Maroku. U Rabatu je vodio poslove geodetskog merenja. U to vreme Tapavica je stupio u Legiju stranaca i prijateljevao sa Franciskom Frankom, budućim diktatorom Španije.

Sve vreme između dva rata i Drugi svetski rat proveo je u Novom Sadu, a u Petrovaradinu je otvorio projektni biro. Bio je vladin poverenik za melioraciju istočnog Srema. U to vreme angažovao se i aktivno učestvovao u raspravama o urbanističkom planiranju Novog Sada. Bio je zagovornik ideje obnavljanja starog jezgra grada i gradnje „u visinu“, te postepenog širenja grada. Iako te njegove ideje nisu nailazile na podršku, savremeni urbanisti se sve više odlučuju za takvu perspektivu uređenja grada.

Posle Drugog svetskog rata, 1948. godine otišao je u Poreč, gde je značajno doprineo obnovljanju ratom razrušenog grada.

Momčilo Tapavica je bio čovek ogromne fizičke snage i neiscrpne životne energije. Nemiran duh vodio ga je od malog sela u Bačkoj, preko Novog Sada i Budimpešte, do mnogih krajeva širom sveta. Umro je u Puli, u 76. godini od posledica komplikacija izazvanih žuticom, 10. januara 1949.godine.

U Herceg Novom, u čast ovom, po svemu posebnom čoveku, 1999.godine postavljena je bista sa tekstom: „Prvom olimpijskom putniku iz Jugoslavije“.

Čitav život Momčila Tapavice satkan je od dokazivanja i angažovanja na različitim poljima.

Kada god se govori o njemu ostaje dilema, da li je bio uspešniji kao sportista ili kao arhitekta. To na kraju krajeva nije ni važno, jer baveći se i jednim i drugim ostavio je neizbrisiv trag. Danas je, verovatno, Tapavica – sportista dobio na popularnosti zbog odličnih rezultata naših sportista (posebno tenisera), i njihovog pozitivnog reprezentovanja naše zemlje u svetu. S druge strane Novosađanima je poklonio zdanje Matice srpske, nezaobilazno za imidž grada. Momčilo Tapavica je bio jedan od onih ljudi koji potvrđuju pravilo da je svaki uspešan čovek, uspešan na više načina.

